

Foto de Josep M^a. Roca.

SEMBLANÇA

de

RAIMON ROCA

els pots i pinzells que tenien damunt l'enrajolat... I aquell especial olor de pintures i aiguarràs em va penetrar molt intensament. Em vaig entusiasmar amb les manipulacions que aquells pintors feien amb les matèries i de la manera que composaven els colors... Anys més tard el propi Vila Arrufat em va dir que aquella meva experiència de pintor de brotxa em fou molt substancial. "No hi ha dubte que vas començar l'ofici de pintor des del seu principi i això t'ha estat molt important", va dir-me en Vila...

Tot seguit m'ensenya la primera tela que va pintar i que conserva sense emmarcar, àdhuc sense bastiment... "Les hores i sessions que hi vaig passar fent-la!", diu.

-Quins foren els teus mestres?

-Van ésser Gimeno i Mir... Vaig posar tota la meva atenció vers les obres d'aquests dos grans artistes... Per altra part, jo he estat, en certa manera, un autodidacta. Com ho varen ésser gairebé tots en aquells temps.

Aleshores m'explica que si bé va començar tard a pintar, una vegada es va haver iniciat en aquesta pràctica començà a abocar-s'hi d'una manera absoluta, com si volgués recuperar un temps perdut...

-M'havia proposat pintar i ésser pintor i alhora que sentia la necessitat de fer-ho havia de viure de les meves obres.

Tot just encetat l'any 1941 va fer la seva primera exposició a l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell.

Entre les carpetes que guarda, conserva la liquidació realitzada en la venda dels seus quadres llavors de la primera exposició. Hi ha una relació de noms qualificats que varen comprar-li aquelles primeres teles. Obres que s'havien venut des de 800 pessetes... Es tot un bell record. Tot un vell document: un paper que arranca una trajectòria ben definida i reconeguda.

-Quins foren els teus companys d'aleshores?

Els records afluïren a la seva memòria i sembla talment que els seus llavis s'endolceixin en evocar-los.

-En Gonzàles Mompart; el "Vegé", que li dèiem; el Gòmez -aquell artista que va morir tràgicament ara fa uns anys-; Vila Plana, Andreu Castells, Vila Casas,

Miró... I alguns d'altres que ho van deixar temps després, puix es dedicaren a altres quefers...

Era aquell temps que anaven a peu o amb bicicleta pels rodals de Sabadell, majorment Santiga i pels voltants de Castell del Vallès, carregats amb els estris de l'ofici.

De llavors recorda molt especialment Vila Puig, amb qui el volien relacionar per la seva influència pictòrica.

-Crec que Vila Puig influí en molts de nosaltres en aquells temps -diu.

De quan assistia a les classes de l'Acadèmia i a l'Escola Industrial d'Arts i Oficis, recorda Joan Vilatobà i el seu fill, Màrius.

-De Vilatobà, pare, tinc records imborrables... Sempre tenia unes paraules que t'encoratjaven... També aquell gest tan seu, mentre et parlava, com era el de rescar-se el cap amb la mà sense treure's el barret... Era una manera molt simpàtica i personal d'acompanyar una conversa...

D'aquells dies ja llunyans té ben present l'estima i l'afecte que ha sentit per Vila Arrufat. Té paraules elogioses i sinceres per l'octagenari artista.

-La bonhomia i qualitat humana, a part de la seva vàlua artística, de'n Vila Arrufat és preponderant... Jo admiro sempre més l'home que l'artista. Per a mi té més valor la qualitat humana que cap altra -afirma.

En aquests moments passa una ullada per aquells artistes que han deixat tanta empremta a Sabadell: Vila Cinca, Vila Arrufat, Vila Puig, l'Estruch, els Vilatobà i tants d'altres, però, damunt de tot té una dilecta admiració vers la personalitat humana de Gimeno. És un admirador veement del pintor tortosí.

-L'obra d'en Gimeno sempre ha estat en un nivell de superació... Ja ho va mostrar en la seva juvenesa, però s'anà refermant més i més a còpia dels anys. I jo diria que aquella època de Sabadell, fou tal vegada, de les més definitives, puix les seves obres de llavors conserven una qualitat que el temps no ha canviat... Hem de recordar que, degut a les seves penúries econòmiques, a vegades havia de pintar amb materials d'escasa o poca qualitat... Podem veure que algunes de les seves teles els anys les han fet variar de color, però tot i així no han perdut pas la seva bon-

"La personalitat de l'artista es referma a mesura que va venent les dificultats que se li plantejen"

Henri Matisse

Raimon Roca va néixer el 20 d'agost del 1917 a Vic. Els seus primers passos li diuen haver-los donat per les voltes de la plaça Major vigatana. Als cinc anys la família es traslladà a Sabadell, on el seu pare vingué a instal·lar una farinera, al carrer de Bonavista.

Raimon recorda d'aleshores que no fou pas un vailet massa aplicat a l'estudi i que no li plaia gaire anar al col·legi. S'hi "sentia lligat". De llavors ja li deu venir la dèria d'esperit obert, de camp lliure...

-Quan va despertar-se la teva vocació artística? -li pregunto.

-Fou d'una manera ben ocasional -diu.. I no fou pas primària ja que tenia disset anys... Aleshores Sabadell vivia plenament -dins del camp artístic-aquella influència de Gimeno, que havia deixat tanta empremta entre la gent que sentia les belles arts... Parlant amb altres amics de si ens veïem capaços de pintar vaig sentir el pessigolleig d'encetar-ho.

Cal explicar que Raimon treballava de ben jove com a pintor de parets -com ho havia fet el mateix Gimeno i tants d'altres pintors.

-Pintor de brotxa -remarca. I afegeix: -En una ocasió uns operaris vingueren a pintar a casa i em va agradar traficar amb

dat... En canvi a Sabadell tenia bons materials i podia disposar les seves obres amb pintures òptimes... Aquelles vivències de Gimeno a Sabadell crec que han estat ben notòries en la mostra de la seva obra...

Al·ludeix també la influència que va exercir sobre ell En Mir:

-Aquell Mir que dominava el color d'una manera excepcional.

Entre preguntes curtes i respostes explícites -i cogitatives- va passant el temps. Per la finestra que dona al carrer -un carrer castellarenc plàcid- la claror grisenca va adquirint, imperceptiblement, unes tonalitats més suaus. La tarda està declinant d'una manera irreversible.

-En el camí de la teva obra hom percep unes evolucions, cosa òbvia. Pel teu gust ¿tens alguna inclinació preferent per alguna d'elles?

-No, no en tinc cap de preferent. Puc dir que sempre he pintat amb tota la meua sinceritat. Amb plena sinceritat... Com a professional he hagut de pintar i vendre i, tal vegada, el que he fet creient que era bo o estava bé, més endavant he pensat que no ho estava tant com abans havia cregut... Però et repeteixo: sempre he fet les coses amb plena sinceritat.

Al pas cal dir que ha destruït molta obra pròpia. En una ocasió va apilar un munt de teles i bastiments per cremar tot allò que no el complaia.

Ell, artista que ha fet retrat, murals i paisatges cal preguntar-li per quina temàtica se sent més atret.

-No tinc una predilecció per a un tema especial. Faig més paisatge, és clar, i, dins d'una temàtica, potser sí que, d'una manera inconscient, em mou el pintar camins solius, camins que es perden... A vegades observo que insisteixo posant camins per tot arreu, però no és pas per comoditat, sinó per un instint inconscient de fer-los. Alguns d'aquests camins els he passejat vegades i durant totes les èpoques de l'any.

-I, dins del camp temàtic del paisatge, ¿t'atrau més el litoral que la terra endins?

-No, no, no... m'és indiferent. A cada lloc i segons el meu estat d'ànim tant em sento bé davant d'una marina com davant d'un paisatge de muntanya.

I, quant a la seva predilecció per un indret geogràfic determinat, diu:

-Si no hagués estat tan malejat, aquest nostre Vallès. I no ho dic perquè és la nostra comarca, sinó perquè la seva variació de tons té una riquesa molt notable, malgrat que sigui més aviat petit d'arquitect-

tura... M'agrada aquest paisatge vallesà, amb tota la seva sobrietat, sense estridències de colors, més que qualsevol altre paisatge que hom pot denominar més bonic...

-Entre la gamma de colors, per quins t'inclines?

-Sóc amant de les games càlides, dels sienes, dels ocre, dels verds càlids, però també cal dir que he fet molt ús dels blaus.

-Encara que sembli una "perogrullada", digues: ¿El color ho és tot en un quadre?

-No, no, no, el color canvia i el dibuix no: el dibuix és permanent... Això és com fer la comparació amb un paraigua: la forma d'aquest la constitueix la disposició de les barnilles, i la tela pot ser del color que es doni... No hi pot haver color sense forma. Encara que amb això de la forma moltes vegades... -i deixa la frase penjada amb punts suspensius...

-Recordes algun quadre teu que t'hagi frapat més que cap altre?

Guarda una pausa, com si escorcollés en el sac dels records.

-No, mai no m'he aturat a pensar-ho... Un dia en Mallol Suazo em comentava que ell recorda tots els quadres que ha pintat: els duu a la memòria. En canvi jo m'he trobat amb dos casos ben oposats: davant un quadre no he recordat que fos pintat per mi... I un d'ells és precisament aquí, a Castellar mateix...

Reiem ambdós aquesta lleugeresa de paternitat, però de seguida li enjogo una pregunta:

-Tu, professional de la pintura: ¿vius de la pintura o per a la pintura?

-No, no, jo he trobat la meua vocació en aquesta professió i com a professional visc d'ella i l'estimo més que tot... Tots aquests esclats de romanticisme de dir que hom viu per l'art jo els respecto però no els empro. Penso que el viure cada dia, les obligacions de cada dia, al marge de la nostra vocació, no deixa pas de ser una cosa ben sèria.

-Moreau no es cansava de repetir als seus alumnes: "No us acontenteu de visitar els Museus, sortiu al carrer". Tu, has après més al carrer que en cap altre lloc?

-I tant!... Jo he après més al carrer -diu, amb èmfasi.

-Has arribat a una simplificació en la teva obra?

-Tant de debò ho hagués assolit!... No és pas fàcil arribar-hi, certament. Ara, si hom estableix una economia d'elements per aconseguir o pretendre una simplificació, sacrificant la comprensibilitat de l'obra, llavors no val pas la pena... Arribar a una simplificació de la pintura, dir

molt amb poc, això és una fita a què hom voldria arribar...

-Per tu: pintar és fruit o patir?

-Puc dir que ho és tot, puix no hi ha goig sense dolor, com no hi han roses sense espines.

-A part de la teva vocació-professió, ¿tens alguna afecció més?

-M'agrada la música. M'hauria agradat saber tocar el piano, però si no m'hi posen una maneta... -diu bromejant. -Una altra de les coses que m'entusiasma és caminar, caminar i caboriejar, o sia, tenir cabòries. Això també em sedueix molt, la veritat -acaba dient, somrient de manera oberta, i encongint el bigoti entre nas i llavi, tot prensant-lo.

Aprofitant aquest esclat d'optimisme, pregunto:

-Tu, artista de la paleta: ¿et mires la vida amb cristall de color rosa?

-No, no, al contrari -diu com un clam-. Em desassossega... Ho veig negre, negre, encara que, malgrat tot, també conservo l'esperança. La humilitat sembla haver-se perdut i, si tant ho apures, fins la falsa humilitat va desapareixent. Queda la vanitat amb majúscula. Ésser adulat per dotzenes, centenars, milers d'admiradors; ésser el primer en qualsevol cosa, és el més important, encara que es tracti d'un concurs per a escollir el més dròpol. En fi...

La tarda ja ha declinat del tot. A fora queda la claror capvespral.

No es pot parlar del seu estudi sense pluralitzar. El lloc de treball té departaments tots a propòsit per poder treballar. Té un munt de material. Ací i allà guarda mostres de l'obra que ha fet durant el curs de la seva vida. (Ja hem dit abans que conserva el primer quadre que va pintar). També esboços dels murals que ha fet durant les dècades dels anys 50 i 60. (Alguns d'ells, col·laborant amb Fidel Trias). Hom pot admirar les seves incursions en el camp del cubisme i també de l'abstracte. Ha emprat diferents tècniques i estils amb els quals ha plasmat un conjunt d'obres vàlides i cabdals.

A cadascuna d'aquestes dependències que formen el seu estudi hi ha quelcom per admirar i opinar. És evident, però, que la personalitat de l'artista es respira a tot arreu, fins i tot a qualsevol racó. Hom pensa que aquí és el centre de gravetat de l'artista. D'ací irradia vers diferents confins. D'ací també parteix a cadascun dels indrets geogràfics que representarà en els seus quadres.

Aquí hi ha bona part del seu treball que és com dir, també, bona part de la seva vida. ■

Es una gentilesa **SENSERRICH- Joieria**, en l'escaiença del seu Centenari, ha renovat l'establiment amb noves reformes per a un millor servei.

Sant Quirze, 17 - Tel. 725 75 96 - SABADELL

PERFIL

De complexió forta.
 Aspecte sà. Doblement sà.
 Té la veu rogallosa, però perfectament audible.
 Es fa entendre en tot...
 Andarec.
 Conversador de bona mena. Li agrada fer-la petar amb tothom qui troba pels camins...
 Té una conversa descriptiva i colorística, com cal al pintor nat.
 La testa, quasi calva, petonejada d'aire i sol, rodejada de cabells blancs.
 Un bigoti dens, retallat -com un raspall-' i ben engalzat...
 Té la mà ampla, càlida i expressiva com la seva pinzellada...

Qüestionari "PROUST"

-El principal tret del meu caràcter?
-Il·lusió de treballar per a aconseguir una obra ben reexida.
 -La qualitat que prefereixo en un home?
-La intel·ligència, la comprensió i el sentit de l'amistat.
 -La qualitat que prefereixo en una dona?
-La feminitat amb els seus tocs de bellesa. La sinceritat i la generositat.
 -Allò que més estimo en els amics?
-Que ho siguin de debò.
 -El meu principal defecte?
-En tinc molts... Entre ells, el dubte i la indecisió.
 -La meva ocupació preferida?
-Pintar, escoltar i gravar música de piano. I passejar sol pel camp.
 -El meu somni de benestar?
-Tenir salut i poguer seguint estimant allò que estimo. Amb això en tinc prou.
 -Quina fòra la meva pitjor desgràcia?
-Sentir-me sol i incapacitat per poguer pintar.
 -Què voldria ser?
-Pintor i dins la pintura un bon artista.
 -On desitjaria viure?
-En el lloc on visc perquè aquí hi tinc totes les meves vivències.
 -Quin color prefereixo?
-Tots. Això depen dels colors que es complementen amb un altre, de la circumstància i del lloc.
 -Quina flor prefereixo?
-Totes. Sobretot les que adornen els

camps i les voreres dels camins.
 -Quin ocell prefereixo?
-El simpàtic pit-roig, la pastorella i el ros-sinyol.
 -Els meus autors preferits en prosa?
-N'hi ha molts. Depen de l'humor i el dia. En aquests moments Josep Pla hem fa molta companyia.
 -Els poetes preferits?
-No puc dir noms perquè en poesia sóc un ocell de pas.
 -Els herois de ficció?
-Em sembla que podria dir El Quixot. És un heroi de ficció que ha donat molts bons consells a les persones.
 -Les meves heroïnes de ficció?
-No ho sé... No en tinc cap.
 -Els meus compositors preferits?
-Són tants! Ara escolto les sonates de Beethoven. Vàlguem Déu, quina música! També m'agraden Bach, Mozart, Schuman, Brahms...
 -Els pintors predilectes?
-Igual com la pregunta anterior haig de dir: n'hi ha tants!...Em produeixen un gran goig els impressionistes i els post-impressionistes. També Picasso que és un geni que m'inquieta. I aquell que geogràficament són més pròxims a nosaltres: Sorolla, Mir, Gimeno, etc.
 -Els meus herois de la vida real?
-El doctor Schweitzer i els que com ell es donen als altres sense esperar res a canvi.
 -Les meves heroïnes històriques?

-No ho sé.
 -Els noms que prefereixo?
-Els que porten les persones que estimo.
 -Què detesto més que res?
-La violència, l'opressió i la injustícia.
 -Quins caràcters històrics menyspreu més?
-Tots els que atempten contra la llibertat de les persones.
 -Quin fet militar admiro més?
-Cap.
 -Quina reforma admiro més?
-El Cristianisme.
 -Quins dons naturals voldria tenir?
-Si fos possible, millorar els que tinc.
 -Com m'agradaria morir?
-En pau amb tots.
 -Estat present del meu esperit?
-De inquietud, però també d'esperança.
 -Fets que m'inspiren més indulgència?
-Les coses que han resultat fallides però que han estat inspirades amb bona fè.
 -El meu lema?
-No tinc cap lema.

-Com sóc?
Alegre, però amb molts dalts i baixos, i, sobretot molt comunicatiu.
 -(Fins i tot amb els pinzells...)

Joan Cuscó i Aymami